

DIAGNOZA
#KUŹNIA POMYSŁÓW
ZASOBY KULTUROTWÓRCZE
W GMINIE PILCHOWICE

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu

Dom Kultury+Inicjatywy lokalne 2019

Spis treści

Diagnoza.....	2
Grupy docelowe.....	2
Spotkania warsztatowe.....	2
Spotkanie z Sołtysami pilchowickich wsi.....	3
Wydarzenia.....	3
Ważne wątki historyczne oraz dziedzictwo materialne i niematerialne gminy Pilchowice.....	4
Rekomendacje do konkursu.....	5
Młodzież.....	6
Kultura.....	6
Czas wolny.....	6
Inspiracja dla oddolnych inicjatyw.....	7
Rekomendacje do konkursu.....	8
Diagnoza Młodzieży 2018 – Równać Szanse - suplement.....	8
Jakie są najczęściej spotykane problemy młodych ludzi w diagnozowanym środowisku?.....	8
W jaki sposób dotychczasowe działania Państwa organizacji były konsultowane z młodymi ludźmi?.....	8
Czego nowego dowiedzieli się Państwo o młodych ludziach na podstawie przeprowadzonych przez siebie badań? Czy pojawiły się elementy, które Państwa zaskoczyły ?.....	9
Na podstawie przeprowadzonych badań prosimy spróbować określić, co dla badanych młodych ludzi jest ważne?.....	9
Liderzy.....	10
Ważne wątki historyczne oraz dziedzictwo materialne i niematerialne gminy Pilchowice.....	10
Inspiracja dla oddolnych inicjatyw.....	11
Rekomendacje do konkursu.....	12
Gminny Ośrodek Kultury w Pilchowicach.....	13
Rekomendacje:.....	13

DIAGNOZA

Diagnoza w programie Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne służy eksploracji potencjału kulturotwórczego różnych grup społecznych w zasięgu oddziaływania ośrodka kultury. Dokument diagnozy, który powstaje po I etapie pracy w programie stanowi bazę dla inicjatyw oddolnych, do której warto się odwoływać, by wzmacniać oddolną inicjatywę.

Inicjatywa oddolna, która wywodzi się ze zidentyfikowanych potrzeb i oczekiwań i pracuje na lokalnych potencjałach ma większe szanse na zbudowanie realnego zaangażowania jej uczestników, a także na długotrwałe utrzymanie się efektów jej realizacji.

W programowaniu inicjatywy oddolnej należy współpracować i konsultować się z ośrodkiem kultury, który stymuluje i wspiera swoich oddolnych liderów w realizacji zamierzonych pomysłów. Lokalni liderzy to nieocenione wsparcie dla otwartego ośrodka kultury, znacząco zwiększający możliwość docierania i diagnozowania trendów i potrzeb kulturalnych pojawiających się w społeczności, dla której pracuje

GRUPY DOCELOWE

Założenia diagnozy zapisane we wniosku zakładały działania badawcze skierowane do następujących grup:

- a. Aktywne środowiska już współpracujące z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Pilchowicach;
- b. Młodzież szkolna w Pilchowicach;
- c. Rodzice (25-40 lat) dzieci uczestniczących w zajęciach programowych Gminnego Ośrodka Kultury w Pilchowicach

SPOTKANIA WARSZTATOWE

Proces badawczy realizowany był w ścisłej współpracy z pracownikami Gminnego Ośrodka Kultury w Pilchowicach. Pracownicy GOK-u posiadają bogate doświadczenie w pracy ze społecznością lokalną i angażowaniem różnorodnych środowisk do działań w kulturze. Działania badawcze realizowane przez GOK wzbogacone zostały o cykl spotkań warsztatowych.

Każde ze spotkań warsztatowych posiadało indywidualny scenariusz dostosowany do grupy. Cele warsztatów były następujące:

- a. Diagnoza potencjału kulturotwórczego uczestników spotkania
- b. Diagnoza istotnych wątków materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w Pilchowicach
- c. Diagnoza pożądaných inicjatyw oddolnych z uwzględnieniem grup odbiorców
- d. Promocja współpracy różnych środowisk na rzecz inicjatyw oddolnych
- e. Wypracowanie propozycji inicjatyw w oparciu o potrzeby uczestników spotkań

SPOTKANIE Z SOŁTYSAMI PILCHOWICKICH WSI

W gminie Pilchowice znajduje się 7 sołectw – Kuźnia Nieborowska, Leboszowice, Nieborowice, Pilchowice, Stanica, Wilcza oraz Żernica. Aby uzyskać o nich informacje oraz by wypromować ideę konkursu i działań oddolnych, zorganizowane zostało spotkanie z ich sołtysami.

Sołtysi to mieszanka doświadczonych, wieloletnich zarządzających oraz nowowybranych społeczników. To też osoby posiadające bogatą wiedzę na temat Pilchowic oraz swoich wsi, sprawnie identyfikujący aktywne i nieaktywne grupy społeczne w swoim środowisku, zdolni do animowania i łączenia inicjatyw.

Sołtysi najpierw zapytani zostali o kluczowe z ich perspektywy wydarzenia społeczno-kulturalne, które odbywają się na terenie gminy Pilchowice, a następnie poproszeni zostali o wskazanie ważnych wątków historycznych oraz dziedzicznych. Całość zwieńczona była dyskusją moderowaną na temat inicjatyw oddolnych w Gminie.

WYDARZENIA

- Festiwal Miodu (4. edycja),
- Spotkania Stowarzyszenia Pilchowiczanie Pilchowiczanom; spotkania z ciekawymi osobami, z ludźmi z pasją, hobby, z Liderami;
- Turniej Sołectw (który aktualnie nie jest rozgrywany);
- Wilczański Piknik Ogórkowy (XVIII. Edycja); Małe Muzeum „Klamory u Erwina”
- Bierfest; Kolędowanie w Żernicy
- Droga Kasztanowa prowadzi do obszaru rekreacyjnego; rzeźba kowala; pokaz kowalstwa, targ staroci;
- Festiwal Żuru; wakacje dla dzieci; spotkania ze specjalistami (lekarze – np. endokrynolog itp.); wymiana sąsiedzka

Sołtysi są doświadczonymi zarządzającymi z dużym zasobem wiedzy – w tym historycznej; sami mogą stanowić obiekt ciekawych badań etnograficznych lub reportaży historyczno-społecznych.

W dyskusji nad wydarzeniami jako najważniejsze wskazywane były wydarzenia festynowe, piknikowe – umożliwiające szeroką integrację społeczności lokalnej. Jako, że program DK+ Inicjatywy lokalne promuje pomysły nowe, kulturotwórcze i skupione na procesie, a nie jedno- lub kilkudniowym wydarzeniu, warto, by inicjatywy oddolne wykraczały poza ten schemat. Wskazane wydarzenia mogą być inspiracją do organizacji czegoś na wzór „inicjatyw towarzyszących”, które odwołują się do lokalnego dziedzictwa i festynów, będąc jednocześnie czymś

nowym, zapraszającym mieszkańców do aktywnego współtworzenia swojej najbliższej okolicy. Warto przy tej okazji wykorzystać wątki dziedzictwa historycznego, materialnego oraz niematerialnego, które wskazane zostały w tym, jak i innych spotkaniach, a także postawić na współpracę z innymi grupami wskazywanymi w diagnozie.

Dla części sołtysów jako istotny wskazany został wątek turnieju sołectw, który na dzień dzisiejszy nie jest już w Pilchowicach rozgrywany. Jeśli wątek ten stanowić będzie inspirację dla inicjatywy oddolnej warto, by rywalizacja zespołów promowała integrację sołectw – na przykład poprzez wymóg tworzenia „międzysołeckich” zespołów.

Wszyscy sołtysi z uznaniem wypowiedzieli się na temat oddolnej inicjatywy prywatnego kolekcjonera z Wilczy, który dzieli się swoimi zbiorami pod szyldem „Klamory u Erwina”. Tego typu aktywność to dobra praktyka w rozumieniu programu DK+ Inicjatywy lokalne, którymi warto się inspirować, i które warto angażować we własnych działaniach.

Spotkania ze specjalistami takimi jak lekarze endokrynolodzy to działania, które na etapie dyskusji moderowanej nie zawierały w sobie wątków kulturotwórczych, przez co nie wpisują się w ideę programu DK+ Inicjatywy lokalne.

WAŻNE WĄTKI HISTORYCZNE ORAZ DZIEDZICTWO MATERIALNE I NIEMATERIALNE GMINY PILCHOWICE

- Tragedia Górnosląska
- Procesja konna
- Fakle w Stanicy
- Kawaleryjka
- Tablice historyczne
- Tradycyjne gry i sporty

Sołtysi zapytani o historię Pilchowic udzielali bogatych informacji oraz wskazywali wiele źródeł, które mogą zostać wykorzystane jako inspiracja dla oddolnych inicjatyw. Świadomość historyczna mieszkańców również jest ważnym wątkiem, który potwierdzał się w trakcie rozmów indywidualnych z mieszkańcami i w trakcie kolejnych warsztatów z innymi grupami odbiorców. Warto, by inicjatywy oddolne odwoływały się do tych wątków.

Ważny dla Pilchowiczian jest temat Tragedii Górnosląskiej, który wciąż żywy jest w pamięci mieszkańców. Temat ten jest bogato udokumentowany w źródłach, jest też przetwarzany przez różne grupy wiekowe (np. młodzież z Żernicy we współpracy z GOK Pilchowice wyprodukowała film „TG1945” dostępny na serwisie Youtube¹). Niewątpliwie nawet tak trudny temat może stanowić inspirację dla oddolnych inicjatyw. Przy tej okazji należy pamiętać o zachowaniu szczególnej ostrożności, rzetelności i obiektywności, stawiając za priorytet kształtowanie pozytywnych postaw obywatelskich, wyzwalanie potencjału kulturotwórczego i spajanie społeczności lokalnej.

Ważne dla sołtysów było oddanie pamięci ważnym miejscom w Gminie Pilchowice poprzez tablice historyczne. Stawianie samych tablic historycznych w ograniczonym zakresie wpływa na realizację idei programu DK+ Inicjatywy lokalne. Niemniej jednak - miejsca w Gminie, które są istotne historycznie mogą stanowić doskonałą inspirację do tworzenia społecznych map, map wspomnień czy też innego typu oddolnych aktywności reportersko-kulturalno-społecznych skierowanych do różnych grup społecznych i wiekowych w Gminie Pilchowice.

Istotnym wątkiem, który pojawił się w trakcie spotkania były tradycyjne obrzędy (np. Fakle w Stanicy, Wielkanocna Procesja Konna). To wydarzenia, które przedstawiają unikatową w skali kraju aktywność społeczności lokalnych, które kultywując tradycję wzmacniają relacje między sobą. Tego typu aktywność jest już przedmiotem badań, w tym

---

1 "TG1945" - Tragedia Górnosląska w Żernicy i okolicy: <https://www.youtube.com/watch?v=ePYa4qh7f84>

etnograficznych – ich efekty dostępne są w publikacjach badawczych, a także online – www.mapaobrzedowa.pl. Tego typu inicjatywy to ciekawy sposób komunikowania tradycji z teraźniejszością, przy jednoczesnym dbaniu o tkankę społeczną.

Ostatni wątek, który pojawił się jako pewien potencjał były tradycyjne sporty, które dziś już zanikają (np. skat sportowy). Aktywność stricte sportowa wykracza poza priorytety programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne. Wskazany potencjał może jednak stanowić potencjał dla działań społeczno-kulturowych opartych np. o zanikającą tradycję i działania międzypokoleniowe (np. seniorzy/młodzież). Ważne jest, by inspirując się tą potrzebą pamiętać o charakterze wydarzeń wspieranych w programie DK+ Inicjatywy lokalne promujący inicjatywy, w których osią jest dziedzictwo kulturowe – zarówno to materialne, jak i niematerialne.

REKOMENDACJE DO KONKURSU

1. Zaangażowanie sołtysów jako łączników do różnych środowisk w sołectwach, a także jako osoby, które mogą stanowić dobre źródło wiedzy historyczno-społecznej na temat całej Gminy Pilchowice;
2. Zjawisko Turnieju Sołectw ujmować jako okazję do integracji sołectw – tworząc zespoły złożone z reprezentantów każdego z sołectw, a nie składy pojedynczych miejscowości celem promocji kooperacji i spajania społeczności lokalnej;
3. Wydarzenia i imprezy już wcześniej organizowane w Gminie Pilchowice traktować, co najwyżej jako pewien punkt wyjścia i inspiracji do programowania nowych, nieoczywistych aktywności, które pozwolą wyzwolić i odkryć nowy potencjał mieszkańców Gminy;
4. Warto w inicjatywach oddolnych powoływać się na potrzeby oraz pomysły, które ujawniły się w trakcie spotkania warsztatowego.

MŁODZIEŻ

W Gminie Pilchowice znajdują się szkoły poziomu kształcenia podstawowego. Młodzież po ich ukończeniu, by kontynuować edukację, rozjeżdża się po okolicznych miejscowościach. By zapewnić ciągłość relacji z tą grupą wiekową GOK w Pilchowicach oprócz standardowej oferty edukacji kulturalnej proponuje angażujące projekty kształcące młodych liderów.

GOK w Pilchowicach wdrożył w Gminie program „Równać Szanse”, który skierowany jest do młodzieży. Dzięki temu wykrystalizowała się grupa ponad 20 młodzieżowych liderów, którzy posiadają kompetencje organizacyjno-animacyjne w działalności kulturalnej oraz są doskonałymi łącznikami z tą grupą wiekową w całej Gminie.

Młodzieżowi liderzy zaproszeni zostali na warsztat, by wesprzeć diagnozę w programie DK+ Inicjatywy lokalne, uzupełniając jednocześnie zapisy diagnozy, która wykonywana była w trakcie programu „Równać Szanse”.

Młodzież najpierw zapytana została o skojarzenia ze słowem KULTURA, następnie podjęta została dyskusja moderowana o tym, w jaki sposób spędzają WOLNY CZAS. Ostatnim etapem współpracy z młodzieżą był warsztat dedykowany projektowaniu pomysłów w oparciu o idee programu DK+ Inicjatywy lokalne.

KULTURA

Skojarzenia ze słowem KULTURA:

Zachowanie; słownictwo; teatr; tradycja; muzeum; grzeczność; godka, gwara; sztuka; szacunek; muzyka; film (kino); savoir-vivre; obyczaj; fotografia; netflix, hbo; youtube (patostreamy i filmy pato nie zawierają się w tym); taniec – dancing, dyskoteka; religia

Skojarzenia młodzieży grupują się w trzy bloki skojarzeń:

- Kultura jako **dobrze wychowanie** (zachowanie, słownictwo, szacunek, savoir-vivre)
- Kultura jako **pielęgnowanie tradycji i talentów** (fotografia, godka, gwara, sztuka, taniec, obyczaj, religia)
- Kultura jako **rozrywka i spędzanie wolnego czasu** (w tym popkultura i kultura współczesna) (teatr, muzeum, muzyka, sztuka, taniec, film (kino), netflix, hbo, youtube (z zaznaczeniem wyłączenia z

tego zbioru patostreamów i patofilmów – materiałów audiowizualnych, które oparte są na łamaniu norm społecznych i pielęgnowaniu antywartości).

CZAS WOLNY

GDZIE I JAK MŁODZIEŻ Z GMINY PILCHOWICE SPĘDZA CZAS WOLNY?

Boisko; z kolegami i koleżankami na dworze; basen; kino; na targu; łóżko; oglądając netflixa; w domu; Wilcza; Stanica (brak internetu i sieci GSM) – miejsce idealne na „obóz przetrwania”; na dworze; park Pilchowice; Hasiówka / Droga Kasztanowa;

CZEGO MŁODZIEŻY BRAKUJE W GMINIE PILCHOWICE?

McDonalds; Gliwice; spanie; coś jak dzień dziecka; więcej netflixa; czystsze powietrze

W trakcie moderowanej dyskusji na temat czasu wolnego młodzież wyraźnie komunikowała, że tego czasu wolnego ma coraz mniej – a często czują, że nie mają go w ogóle. Mnogość obowiązków szkolnych i aktywności pozaszkolnych sprawia, że młodzież funkcjonuje w przekonaniu, że czasu wolnego ma zbyt mało. Jest to istotna potrzeba, którą warto wziąć pod uwagę programując oddolną inicjatywę skierowaną do młodzieży. To też zagadnienie, które wiąże się z problemem, który zakomunikowany został w tej grupie – problemem stresu.

W trakcie spotkania nie padły konkretne pomysły, w jaki sposób pracować zarówno na tej potrzebie jak i problemie, jednak liderzy, którzy chcą kierować działania do tej grupy wiekowej powinni brać to pod uwagę.

Młodzież po ukończeniu szkoły podstawowej swoją edukację będzie kontynuować poza Gminą Pilchowice. Aktywności realizowane poza Gminą to też jedna z potrzeb, która była wyraźnie przez nich komunikowana. Miasto (np. Gliwice czy Knurów) daje ich zdaniem więcej możliwości do samorealizacji, rozwoju i spędzania czasu. Warto, by inicjatywy oddolne skierowane do młodzieży pozwalały zapoznać się z dziedzictwem lokalnym w atrakcyjny, angażujący sposób – warto by te aktywności były przez młodzież współprojektowane.

Z drugiej strony warto pamiętać, że potrzeba „wyjścia” poza lokalne środowisko to naturalna potrzeba cywilizacyjna wszystkich rozwijających się społeczności. Starsi koledzy i koleżanki (uczniowie szkół ponadpodstawowych, studenci) wywodzący się z Pilchowic, lub tam zamieszkujący, mogą być potencjałem, który warto rozpoznać i zagospodarować. Młodzież mogłaby podnieść swoją wiedzę na temat różnych obszarów życia, które za chwilę będą przez nich rozwijane (szkoła ponadpodstawowa, studiowanie, języki, przyuczanie zawodowe, pierwsza praca, korepetycje przedmiotowe, rozrywka etc.) pracując z osobami wywodzącymi się z ich otoczenia. Patrząc długofalowo – młodzież ta mogłaby być ambasadorem podobnych obszarów wiedzy w przyszłości dla swoich młodszych kolegów i koleżanek. Pomysł ten nie był bezpośrednio sygnalizowany w trakcie spotkania, jednak dostrzegając potencjał społeczności i ich liderów w całej Gminie warto go w pełni wykorzystywać od lat najmłodszych. Pomoże to stworzyć warunki, w których poczucie sprawstwa i wpływu społeczności lokalnej i ich liderów na najbliższe otoczenie jest możliwie duże.

INSPIRACJA DLA ODDOLNYCH INICJATYW

1. Dzień sportu dla seniorów
2. Dni tematyczne; kino plenerowe; noc strachów; dzień kotleta; dyskoteka dla seniorów
3. Dyskoteka dla młodzieży; kino plenerowe; gry terenowe; akcja sadzenia drzew; noc horrorów 13+; wycieczki; łowienie ryb na piaskowni; wspólne wyjście do kościoła; wspólne gotowanie z Gesslerową; teatrzyk pacynkowy; kąpielisko na Glinioku

W swoich pomysłach młodzież silnie komunikowała potrzebę współorganizacji jakiegoś działania skierowanego do „seniorów”. Senior definiowany był przez nich w dyskusji jako osoba dorosła, a nie jako osoba w wieku 50+. Warto eksplorować potencjał działań międzypokoleniowych w inicjatywa oddolnych. Przy tej okazji należy pamiętać o tym, że młodzież powinna przynajmniej współprojektować tego typu działania – liderzy tego pokolenia posiadają do tego umiejętności i kompetencje.

Oprócz tego uczestnicy wskazywali na szereg aktywności, które uprzyjemnić mają im spędzanie wolnego czasu w miejscu ich zamieszkania. Warto tymi pomysłami się inspirować przy planowaniu inicjatyw dla młodzieży.

REKOMENDACJE DO KONKURSU

1. Liderzy młodzieżowi stanowią doskonałą grupę osób, których zaangażowanie warto wykorzystywać w oddolnych inicjatywach.
2. Liderzy młodzieżowi stanowią też grupę, do której warto kierować oddolne inicjatywy celem ich dalszego rozwoju i wykorzystywania umiejętności i kompetencji, które nabyli do tej pory.
3. Programując inicjatywy skierowane do młodzieży warto bezpośrednio angażować liderów młodzieżowych, którzy świadomi są potrzeb i oczekiwań tej grupy wiekowej. Potrafią również włączać rówieśników w inicjatywy i programować pomysły, które są dla nich angażujące.
4. Młodzieżowi liderzy dysponują również wiedzą i narzędziami by pracować w społeczności lokalnej z innymi niż rówieśnicze grupy odbiorców, dlatego warto proponować im zaangażowanie w autorskich oddolnych inicjatywach niebędących bezpośrednio skierowanych do dzieci i młodzieży.
5. Zarysy pomysłów wypracowane w trakcie warsztatów mogą stanowić inspirację dla inicjatyw oddolnych. Wykorzystując ten szkielec warto zaprosić młodzież lub ich reprezentantów do współprojektowania pomysłu.
6. Dodatkowym uzupełnieniem potrzeb, oczekiwań i potencjału młodzieży jest raport z programu Równać Szanse stanowiący załącznik do diagnozy „Diagnoza Młodzieży 2018”

DIAGNOZA MŁODZIEŻY 2018 – RÓWNAĆ SZANSE - SUPLEMENT

JAKIE SĄ NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKANE PROBLEMY MŁODYCH LUDZI W DIAGNOZOWANYM ŚRODOWISKU?

Problemy, które wskazała młodzież: - brak zrozumienia ze strony wychowawców i pedagogów – ignorowanie potrzeb, mimo ich zgłaszania - każdy nauczyciel uważa że jego przedmiot jest najważniejszy na świecie - monotonne i nudne zajęcia zwłaszcza poziom informatyki - łatwiej działać na polu szkoły i miejscowości niż w skali całej gminy - trudności z komunikacją, żeby być niezależnym od rodziców - brak praktycznego i rzeczywistego ukazania obecnego i przyszłego rynku pracy - zaangażowanie nauczycieli - brak fajnych turniejów i imprez dedykowanych dla młodzieży (turnieje, wycieczki, noce filmowe, wycieczki rowerowe, radiowęzeł) - nadopiekuńczość rodziców, która ogranicza, ale rozumieją, że to naturalne - mała swoboda na przerwach - nierówne zasady panujące w szkole - zmęczenie wynikające z ilości lekcji i zadań w domu – brak uzasadniania decyzji przez dorosłych . Wśród tych problemów i barier przebija się głównie perspektywa szkolna, co ukazuje jak ważne miejsce i rolę spełnia obecnie w życiu młodego człowieka. Z rozmów z uczniami doszedłem do wniosku, że jedną z największych barier we współpracy młodzieży z dorosłymi jest brak komunikacji i chęci wysłuchania. Często gasi to w młodzieży iskrę do działania.

W JAKI SPOSÓB DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA PAŃSTWA ORGANIZACJI BYŁY KONSULTOWANE Z MŁODYMI LUDŹMI?

Ciągle opieramy się na przykładzie projektu "Kręcimy, ale filmy", ale nie bez przyczyny. Był to projekt, który wiele nam uzmysłowił. Koniecznym elementem w otrzymaniu grantu była diagnoza potrzeb. Właśnie indywidualne rozmowy, poświęcony czas i uwaga młodym ludziom, pokazały, że o wiele celniejszym sposobem działania jest

zadawanie pytań i umiejętność słuchania. Wtedy można najlepiej wykorzystać swój kapitał ludzki i finansowy do pracy z młodymi ludźmi. Dzisiaj uczestnicy tamtego projektu to taki nasz czujnik społeczny, praktycznie każdą inicjatywę skierowaną do młodych, konsultujemy z naszymi wolontariuszami. Oni zawsze szczerze nam odpowiadają. Poza tym często sami do nas dzwonią lub piszą na facebooku. Bardzo sobie to cenimy, że udało nam się zbudować taką sieć zaufania. Mamy nadzieję, że uda się to rozszerzyć na kolejne grupy młodych liderów. Widzimy w tym głęboki sens.

CZEGO NOWEGO DOWIEDZIELI SIĘ PAŃSTWO O MŁODYCH LUDZIACH NA PODSTAWIE PRZEPROWADZONYCH PRZEZ SIEBIE BADAŃ? CZY POJAWIŁY SIĘ ELEMENTY, KTÓRE PAŃSTWA ZASKOCZYŁY ?

Tak naprawdę są realistami i stąpają twardo po ziemi. Wiedzą co można zrobić, na co nas stać. Zauważają każde fałszywe i nieszczerze działanie w ich kierunku. Mają także świadomość wielu stereotypów krążących wśród dorosłych na ich temat. "Młodzież siedzi tylko na telefonach i internecie", "Nie budują więzi z rówieśnikami", "Nie angażują się w życie społeczne" etc. Każdy z tych zarzutów potrafili wytłumaczyć. Rodzice i dziadkowie nie pytają co robią w świecie wirtualnym. Oni także w tym obszarze się uczą i rozwijają, często będąc w stanie zawstydzić szkolnych informatyków. Dorośli jednak przyklejają im łatkę, że oni tylko grają i nic więcej. Młodzież jest też świadoma wyzwań edukacyjnych jakie przed nimi stoją. Nauka i rozwój to dla nich ważna sprawa, której podporządkowują także swój czas wolny. Nie traktują go tylko jako czasu na odpoczynek i zabawę, ale także na rozwój osobisty, treningi, naukę języka obcego, hobby. Bardzo im przeszkadza, że się z nimi nie dyskutuje, nie daje swobody i nadużywa tłumaczenia w stylu "Nie, bo nie!". Pragną być partnerem. Bardzo ciekawy aspekt to ich odpowiedzi na pytanie kto ich inspiruje? Najczęściej to najbliżsi, starsze rodzeństwo, rodzice oraz trenerzy i instruktorzy. To też przeczy obiegowym opiniom, że dzisiejsza młodzież nie ma autorytetów. Sami rodzice często tego nie wychwytyją, że dzieci bardzo liczą się z ich zdaniem i przykładem, np. jak radzić sobie z problemami.

NA PODSTAWIE PRZEPROWADZONYCH BADAŃ PROSIMY SPRÓBOWAĆ OKREŚLIĆ, CO DLA BADANYCH MŁODYCH LUDZI JEST WAŻNE?

Przyszłość, zabawa, najbliżsi i przyjaciele to najmocniej było wyczuwalne w rozmowach. Zrównoważenie obowiązków z przyjemnością. Mają bardzo dojrzałe patrzanie na życie. Często pojawiały się sformułowania, że bez ciężkiej pracy nie odniosą sukcesu. Zwłaszcza mieszkając w małych miejscowościach. Młodzież widzi też dużą wartość w działalności społecznej. Dostrzegają aktywnych ludzi w swoim środowisku. Mówią o nich z szacunkiem, nie są jednak pewni czy oni mogliby w czymś pomóc lokalnie. "Jesteśmy jeszcze za młodzi, nie będą nas traktować poważnie". Właśnie w tym obszarze należy im pomóc uwierzyć, że już jako młody człowiek mogą zmieniać świat. Warto zacząć od najbliższej okolicy. Kolejna ważna sprawa wynikająca z diagnozy to przekonanie świata dorosłych, że my wszyscy nie jesteśmy wszechwiedzący. Takie właśnie doświadczenia mają Ci młodzi ludzie i ważne aby tą barierę w nawiązaniu kontaktu między pokoleniami trochę zmienić. Młodzież podała wiele inicjatyw, które chcieliby zorganizować dla siebie i rówieśników, np.: dyskoteki, wieczory filmowe, turnieje sportowe, komputerowe, wieczory gier planszowych, noce z eksperymentami, tworzenie questów i open the doorów, wycieczki rowerowe, szkolne podchody, kręcenie filmów promocyjnych, transmisje live z występów szkolnych!, kapsuły czasu, relaksacyjne przerwy w szkole, aby się regenerować, kółko teatralne i warsztaty muzyczne, utworzenie radiowęzła. Sami też wpadli na pomysł, aby szkolić z komputerami seniorów i odwiedzać samotnych.

LIDERZY

Spotkanie z lokalnymi liderami zgromadziło reprezentantów wszystkich grup wiekowych – od liderów młodzieżowych, przez rodziców młodych dzieci aż po seniorów. Tak różnorodna grupa była dobrą okazją do deliberacji na temat potrzeb i oczekiwań kulturalnych w gminie Pilchowice. Była to też okazja do przedstawienia

idei programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne i zweryfikowania jej w trakcie warsztatu poświęconemu wypracowaniu koncepcji na inicjatywy oddolne.

Początek spotkania dedykowany był moderowanej dyskusji na temat istotnych wątków historycznych oraz materialnemu i niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu gminy Pilchowice.

WAŻNE WĄTKI HISTORYCZNE ORAZ DZIEDZICTWO MATERIALNE I NIEMATERIALNE GMINY PILCHOWICE

- Kroniki (OSP – 100 lat; księgi parafialne)
- Pomniki (I Wojny Światowej; Ks. Damrota)
- Kościoły (np. ścięcia Jana Chrzciciela; świętego Mikołaja)
- Kwartalnik kulturalno-historyczny
- Przekazy ustne (historia ludzi; wspomnienia; fotografie; archiwum społeczne)
- KGW → Festiwal Żuru; „Wilczanki”
- Obrzędy i święta, m.in.: Fakle; Dożynki; św. Marcin; Babski Comber; Szkubanie
- Książki (wspomniano dwie publikacje – jedna opisująca historię do ’45 roku i druga zajmująca się historią powyżej ’45 roku; „Pilchowice Nasze Dziedzictwo”)
- Lokalne Muzeum (Klamoty u Erwina)
- www – historia gminy
- Jarmark (Boże Narodzenie; Wielkanoc)
- Szlak, oprowadzanie po zabytkach lokalnych
- Chór parafialny

Powyższy katalog to dobra inspiracja do wszelkich działań na inicjatywy oddolne. To też konkretne źródła, które eksplorowane mogą być w poszukiwaniu kolejnych, ciekawych nitek historii z Gminy Pilchowice, celem ich upowszechniania i spajania społeczności lokalnej.

Część wątków pokrywa się z tymi, które poruszane były w poprzednich spotkaniach (np. święta, festyny i wydarzenia jednoczące sołectwa, obrzędy, istotne historycznie obiekty oraz kościoły, czy też lokalne, inicjowane

oddolnie prywatne muzeum). Jako ciekawe obiekty w przestrzeni publicznej przywołano pomniki I Wojny Światowej oraz księdza Damrota.

Pojawił się jednak szereg nowych źródeł, które mogą stanowić ciekawe źródło inspiracji przy programowaniu inicjatywy oddolnej. Jednym z nich są kroniki i inne dokumenty piśmiennicze prowadzone przez m.in. Ochotniczą Straż Pożarną, czy parafie. Innymi pisemnymi źródłami wskazanymi przez w trakcie warsztatu były: publikacje opisujące historię Gminy Pilchowice do '45 roku oraz inna – po '45 roku, a także wydawnictwo „Pilchowice Nasze Dziedzictwo”. Ważnym pismem powstającym przy zaangażowaniu pasjonatów z gminy Pilchowice jest kwartalnik „Informacje historyczne i kulturalne z Gminy Pilchowice” – dostępny również online pod adresem www.historiapilchowice.pl.

Jako istotne wskazane zostały również przekazy ustne – szczególnie te, które miałyby powstać na bazie historii najstarszych mieszkańców Gminy Pilchowice. Oprócz historii ludzi, czy wspomnień, jako ciekawe źródło historii mieszkańców wyróżniono archiwalne fotografie. Takie przekazy gromadzone oddolnie mogłyby być bazą dla archiwum społecznego w Gminie.

INSPIRACJA DLA ODDOLNYCH INICJATYW

Po zinwentaryzowaniu źródeł odnoszących się do materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy oraz jej historii uczestnicy zostali podzieleni na zespoły celem przeanalizowania swoich pomysłów i podjęcia próby ich konsolidacji. Poniżej znajduje się baza pomysłów, która stanowić może bezpośrednią inicjatywę dla lokalnych inicjatyw w konkursie.

- Bajki terapeutyczne
- **Śląskie tradycje - pieśni, potrawy, wystawa**
- [Taniec argentyński – TANGO](#)
- Pozytywna dyscyplina – Akademia Dobrego Rodzica
- **Integracja sołectw w oparciu o lokalne zasoby - gra terenowa, questing!**
- **Śląskość dla dzieci**
- **Konkurs fotograficzny dla dzieci i młodzieży / poszukiwanie starych zdjęć**
- [Scena w Parku Damrota](#)
- **Strona WWW o Pilchowicach po śląsku**
- Witacze w sołectwach (formy artystyczne, które witają przy wjeździe do sołectwa – ważne, by wykorzystanie tego pomysłu nie ograniczało się do zakupu jakiegoś obiektu i ustawieniu go, co)
- [Plener artystyczny](#)
- [Wystawa akwarelistów](#)
- Warsztaty ze światłem i dźwiękiem pod kątem fotografii
- **Mobilna wystawa historyczna** (tworzona we współpracy mieszkańców i GOK)
- [Turniej FIFA + historia LKS-ów](#)
- Koncert orkiestry dętej w parku
- [Amatorska grupa sportowa](#)

Pomysły wyróżnione pogrubieniem to inicjatywy, które silnie wpisują się w ideę programu DK+ Inicjatywa Lokalna – opowiadając o lokalnym dziedzictwie proponują angażujący dla uczestników proces dedykowany konkretnym grupom odbiorców lub proponują współpracę międzypokoleniową.

Pomysły wyróżnione kolorem niebieskim to działania, które albo w sposób ograniczony wpisują się ideę programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne, albo istnieją przesłanki do oceny, że **nie będą mogły być w ramach programu sfinansowane**.

Pomysł na inicjację [amatorskiej grupy sportowej](#) wynika z rosnącej sportowej aktywności mieszkańców. Tego typu działanie może być natomiast wydarzeniem towarzyszącym inicjatyw z silniejszym podłożem kulturowym. [Turniej FIFA](#) to natomiast efekt aktywności młodzieży i rosnącej popularności e-sportu w tej grupie wiekowej. To też jednak doskonały pomysł uzupełniającą aktywność działania międzypokoleniowego, gdzie seniorzy mogą zapoznać się z rozrywką bliską młodzieży, a młodzież może wejść w rolę edukatora przybliżając osobom starszym nowe technologie – na przykładzie tego typu rozrywki.

[Plener artystyczny](#) oraz [wystawa akwarelistów](#), czy też [lekcje tańca argentyńskiego – tango](#) to pomysły, które mogą być postrzegane jako działania stricte kulturalne, jednak w trakcie spotkania dedykowane były konkretnym grupom odbiorców już teraz mocno związanych z tymi aktywnościami. Ważne dla idei programu DK+ Inicjatywy Lokalne jest angażowanie osób dotychczas nieuczestniczących lub uczestniczących w sposób bierny w życiu kulturalnym, oraz włączanie dotychczasowych odbiorców w nowe, nieoczywiste aktywności.

REKOMENDACJE DO KONKURSU

1. Warto w inicjatywach oddolnych powoływać się i rozwijać potrzeby oraz pomysły, które ujawniły się w trakcie spotkania warsztatowego.
2. Pomysły, które nie zostaną sfinansowane w ramach inicjatyw oddolnych mogą stanowić bazę dla przyszłych projektów kulturalnych współpracy z lokalnymi liderami.
3. Warto, by w ramach inicjatyw oddolnych liderzy łączyli swoje wysiłki i pomysły zwiększając szanse na zaangażowanie różnych grup odbiorców.
4. Warto, by inicjatywy oddolne realizowały pomysły, inicjatywy i wydarzenia unikatowe, które do tej pory nie zostały zrealizowane w gminie Pilchowice.

GMINNY OŚRODEK KULTURY W PILCHOWICACH

Oprócz diagnozy poświęconej społeczności lokalnej i różnym grupom odbiorców, przeprowadzonych został szereg rozmów – indywidualnych i grupowych – z zespołem Gminnego Ośrodka Kultury w Pilchowicach. Pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury w Pilchowicach pracują w duchu idei programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne na co dzień – diagnozując społeczność lokalną, angażując ich w oddolne inicjatywy i wykorzystując ich potencjał kulturotwórczy.

Gminny Ośrodek Kultury w Pilchowicach i jego pracownicy mogą być inspiracją dla innych ośrodków kultury oraz instytucji kultury w zakresie współpracy ze społecznością lokalną. Ważnym elementem pracy GOK-u w Pilchowicach jest diagnoza potrzeb i potencjałów – zarówno ilościowa (sondażowa, ankietowa) jak i jakościowa

(rozmowy indywidualne, grupowe). Diagnoza realizowana w działaniu sprawia, że w świadomości mieszkańców GOK funkcjonuje jako otwarte miejsce, do którego można przyjść z pomysłem i poszukać sposobów na jego finansowanie i realizację.

Warto, by GOK możliwie szeroko współpracował również z innymi instytucjami i organizacjami. Tego typu otwartość nie zawsze jest oczywista dla organizacji publicznych, a efektywna praca w duchu takiej otwartości wymaga doświadczenia i sprawdzonych rozwiązań – które GOK posiada. Programem, który umożliwia przetestowanie takiej programowej współpracy jest program Bardzo Młoda Kultura – zbliżający do siebie placówki oświatowe i kulturalne, nauczycieli i animatorów kultury – proponując edukację kulturową jako narzędzie pracy z dziećmi i młodzieżą.

REKOMENDACJE:

1. Sprawni lokalni liderzy zwiększają możliwości dotarcia do różnorodnych grup odbiorców. Warto inwestować w ich rozwój i kontynuować współpracę również w ramach działań programowych ośrodka kultury. Warto przy tej okazji korzystać ze sprawdzonych dotąd rozwiązań, na przykład wynikających z realizacji programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne.
2. Dobra diagnoza to podstawa funkcjonowania sprawnego ośrodka kultury. Warto kontynuować tego typu działania i inwestować w rozwój pracowników w tym zakresie.
3. Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa to także solidny fundament funkcjonowania sprawnego ośrodka kultury. Warto, by pracownicy GOK-u w Pilchowicach podzielili się swoimi dobrymi praktykami w środowisku animatorów kultury w województwie śląskim (np. Forum Animatorów Kultury Województwa Śląskiego; program Bardzo Młoda Kultura) oraz ogólnopolskim (np. Ogólnopolska Giełda Projektów; NieKongres Animatorów Kultury).
4. Warto kontynuować rozpoznawanie pomysłów kulturalnych oraz stwarzać okazje do współpracy liderów lokalnych – na przykład poprzez cykliczne spotkania warsztatowe. Ich efekty mogą stanowić szkielet pomysłów finansowanych ze środków własnych lub środków zewnętrznych.